

uns personatges necessitats, però també temuts pels ramaders i els pagesos, que es veien obligats a pagar-los un tribut per tal que, teòricament, mantinguessin els llops a ratlla i fessin que no s'acostessin a corrals i ramats.

D'altres, en canvi (i l'autor cita el llibre de Pep Coll *Muntanyes maleïdes*), pensen que no eren res més que uns farsants i uns vividors que exigien sota

A dalt a l'esquerra, la capta del llop segons un dibuix del *Costumari* de Joan Amades. Al mig, un collar lloper procedent del Pla de l'Estany. I a baix, un cap de llop dissecat a Ripoll, en diferents fotos publicades en el llibre d'Albert Manent. La foto més gran és d'un llop al zoo de Barcelona.

/ LLUÍS CRUSET

Els llops, els músics i la música

● Des de sempre s'havia dit que la música amanseix les feres, però a més en el llibre d'Albert Manent hi ha un munt d'històries de músics que van salvar la pell gràcies a la seva música. Es tracta de músics que anaven d'un poble a un altre, que anaven o venien d'una festa major, i que havien de travessar boscos. A molts se'ls va aparèixer el llop i se'n van poder sortir amb vida gràcies a haver tocat l'instrument, alguns fins i tot de manera involuntària, en entrebancar-se o en caure'ls-hi a terra. En aquest sentit, el llop no sembla que tingui preferències per cap instrument concret, perquè en el llibre s'hi esmenta de tot: sacs de gemecs, tambors, bombos, trompetes, acordions, violins etc. Amb tot i això, i també ho recull el llibre, a la Nou de Berguedà hi ha una creu que recorda un músic que va ser mort pels llops quan anava a tocar.

amencaces una espècie d'impost revolucionari.

Homes i llops

El llibre de Josep Maria Santesmasses, més humil pel que fa a l'extensió i a l'amplitud geogràfica, sorgeix d'un treball fet per recollir informació sobre el llop, bàsicament a la comarca de la Segarra, d'on és l'autor. En el transcurs del treball, però, l'autor